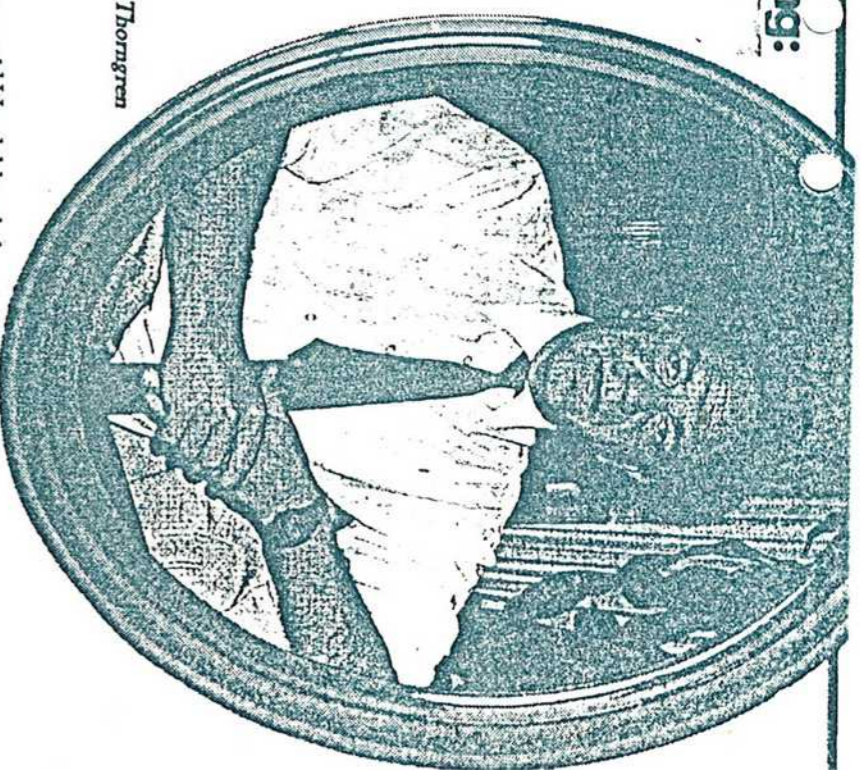

Det finns ingen anledning att vara defensiv

Datakommunikationen fördrubblas vart tredje år och antalet terminaler i Sverige ökar kanske i samma takt. Vår täthet i det hänseendet är inte självklart i framtiden, menar Bertil Thorgren, chef för konceptplaneringen på televerket. Denne fjärrskådare arbetar i korsdraget från leverantörernas krav på avskaffandet av monopol och användarnas klagomål över överbelastade nät.

Bertil Thorgren

Svaren har nu dubbelt så hög andel dataledning per anställd som något annat land och även i fortsättningen bedöms tillväxttakten bli hög. I dag finns cirka 300 000 dataterminaler och ungefär 2 miljoner telefoner på svenska kontor. Under 80-talet beräknas antalet terminaler passera miljonstrecket.

— Detta är klart positivt eftersom det ger finansiellt utrymme att fortsätta bygga ut riksnät och datanät snabbare än vad som skulle varit möjligt med enbart telefonen som bas. Sverige har ju redan världens högsta telefonlänhet vilket innebär låg tillväxttakt, säger Bertil Thorgren.

— Uppan dataexpansionen, hade paradorall nog länder som Frankrike kunnat rycka fram genom att kombinera sitt stora utbyggingsbehov för telefoni med digital utbyggnad som också är avpassad för datakommunikation.

Många ser televerket som ett värvare och därmed punkt. Men idag finns inte så mycket av det gamla kvar. När det gäller krav på volym och investeringar så har televerket förvandlats till ett kommunikationsföretag. Nära hälften av verksamheten är fortfarande telefoni men andelen minskar.

— Dagens problem med begränsad framkomlighet avspelar snarast av att vi har haft problem, än att vi inte kommer att klara av kapaciteten i framtiden, säger Bertil Thorgren.

— Det rör sig om en utbyggnad på 30—40 procent årligen, datatrafiken och växarna har ju en helt annan effekt på belastningen, i jämförelse med telefoner kan terminaler stå och sända hur länge som helst.

Bertil Thorgren menar att alla kanske inte förstått vidden av omställningen från analoga till digitala växlar och de krav på teknik och personal som ställs.

— Vi behöver mer och bättre information från televerket. Man sitter kanske och svär i bilkön när det håller på att bygga en

vägbro, men man förstår att framkomligheten är begränsad. Det är för övrigt inte bara Sverige som har växtvärk på området datakommunikation, USA är ett annat exempel, menar Bertil Thorgren.

— Vi räknar med att Sverige blir det första landet som från 1987 kommer att kunna erbjuda kopplade förbindelser över hela landet med 64 klybbyte per sekund.

Kritiken mot televerkets monopol på andra områden handlar just nu om abonnentväxlarna. Leverantörföreningen, LKD, har trappat upp kraven på att konkurrens ska släppas in eftersom mer och mer av trafiken består av integrerad röst, bild och databehandling. Här ser Bertil Thorgren tendenser till en viss förändring av televerkets roll.

— Debatten om liberalisering pågår världen över och det finns argument både för och emot. Men i Sverige har televerket, inom ramen för 1980 års riksdagsbeslut successivt släppt tidigare monopol på bland annat låghastighetsmodem, teleapparater och liberaliserat avslutningsprovrningen för att underlätta snabbare spridning av nya terminaler på marknaden, hävdar Bertil Thorgren.

— Nu är dock det handlingsutrymme riksdagen gav televerket uttömt. Frågan om abonnentväxlarna gäller bland annat regionalpolitiken och ligger därmed på riksdags- och regeringsnivå.

— Att debatten förs är inte överraskande med tanke på den internationella teknikutvecklingen. Glädjande nog, har den svenska debatten hittills utmärkts av saklighet, menar Thorgren.

Som planerare och strateg har Bertil Thorgren kanske en vidare och mindre inskränkt syn på dagsfrågorna. I en infikerad debatt finns det förmodligen flera frihetsgrader för en framtidsexpert än en verkställande direktör som måste bevakas marknadspositionen varje dag. Uppgiften för planeringsstaben på televerket är också att anpassa långtidsplanerna för företaget till samhällsutvecklingen i stort. Bertil Thorgren blev chef för staben 1977 och

var tidigare verksam vid Handelshögskolan i Stockholm, där han blev docent 1974. Vägen till det affärsdrivande verkets huvudkontor i Farsta gick över internationellt arbete kring företagsledning och kommunikation i London. Efter omorganisationen på televerket 1975 kom Thorgren dit.

— Det har jag aldrig ångrat, säger han. Vid sidan av stabsfunktionen är Bertil Thorgren ordförande för den europeiska samorganisationen CEPTEs framtidsgrupp och ledamot i Rymddelegationen.

I en intervju för televerkets tidning "Verket och Vi" 1978 varnade han för bieffekterna av decentraliseringen inom verket. Med den framtida teknikutvecklingen, främst på mikrodata, fanns det risk att man tappade samordningen, ansåg Thorgren.

— Decentraliseringen har varit framgångsrik när det gäller behoverna hos bishåll och många småföretag. Men det är också nödvändigt att kunna mäta kvalificerade behov hos rikstäckande eller internationella företag som ofta vil ha en enda kontaktpunkt. Därför har vi kompletterat med särskilda kundansvariga för storkunder. De skall självfallet arbeta nära kunden och inte sitta på huvudkontoret, säger Bertil Thorgren.

Än så länge är det största kommunikationsföddet en intern fråga för företagen, i framtiden växer behoverna av extern trafik såväl inom som utom landet. Televerkets strategi är att komma in i det arbetet som en lots. Samtidigt är det just på det området man kan se problemen tomta upp sig. Och de är av två slag: Brist på kompetent personal och gemensamma standarder. I det senare fallet är "Babels torn", språkstörningen i kommunikationsutrustningen en angelägen fråga, tycker Bertil Thorgren.

— Det är naturligt för televerket att sätta på "Öppna systemkoncept" inom ramen för internationell standardisering. Ju fler terminaler och datorer som fritt kan kommunicera med varandra desto bättre. Också IBM delar i arbetet med sikte på

praktiska lösningar. Ingen intressent — alla minst användarna eller kunderna — är på sikt beröjnt av att vara inläst. Om utvecklingen skall gå vidare måste protokoll, procedurer och handhavande bli lika generella — och enkla — som dagens telefonsamtal.

Utbildningen, ett annat orosmoment för Bertil Thorgren, är på väg att strypa utvecklingen. Brist på kunniga tekniker har gjort att televerket är på väg tillbaka till tiden då ungdomarna kom till verket efter skolan och fick resten av utbildningen genom verkets försorg.

— Man har dragit ned den tekniska utbildningen i landet, när vi behövde den som bäst. Det är nästan en nationell katastrof, menar Thorgren.

Utbildning och utnyttjande är något som också är en intern fråga för televerket. Regeringsföretag, huvudförädlare och chefer fungerar ofta som försökskaniner åt planerna. Själva försöker Bertil Thorgren att leva som han lär och tar med sig bärbara terminaler på resorna.

— Med resor, konferenser och flexid minskar de "fonster" där vi är anrättbara. Det är svårt att få tag i folk. Här kommer olika typer av meddelandefjänster säkert att spela en stor roll.

Röstbrevvärdor, Mobitex — överföring av olika typer av information till en mobil mottagare är tekniska hjälpmedel som kan göra folk "mer sökbara" och innebär kanske en renessans för telefonin, tror Bertil Thorgren. Men varnar samtidigt för att tappa helhetssynen på införandet av den här tekniken.

— Det kommer säkert i framtiden att finnas behov av personliga kontakter i arbetet även i fortsättningen, även om det blir i andra former. Sedan får man inte glömma att en del hjälpmedel som mobilsökare eller textbehandlingsmaskiner möter psykologiskt motstånd. Företagsledare vill hellre prata än trycka på tangentbord, andra vill inte tala in meddelanden i telefonsvarare. Det finns mycket kvar att göra.

AV JACOB SCHULZE